

**Uchwała Nr XVI/100/04
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 31 marca 2004 r.**

w sprawie uchwalenia Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Jasielskim na lata 2004-2008

Działając na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. z 2001 r. Dz.U. Nr 142, poz. 1592 z późn.zm.) oraz art. 35 a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 z późn.zm.) Rada Powiatu w Jaśle, postanawia co następuje :

§ 1

1. Uchwala się Powiatowy Program Działań Na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Jasielskim na lata 2004 - 2008 obejmujący zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, zawodowej, zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
2. Realizacja Programu nastąpi w latach 2004-2008.

§ 2

Traci moc uchwała Nr IX/57/03 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 28 sierpnia 2003 r. w sprawie zatwierdzenia do realizacji Powiatowego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu "EQUILIBRIUM" na lata 2003-2006.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Maria Kurowska

Załącznik do Uchwały Nr XVI/100/04
Rady Powiatu w Jasle z dnia 31.03.2004 r.

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ

NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W POWIECIE JASIELSKIM

NA LATA 2004 – 2008

Jasło, luty 2004

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym określiła szereg zadań publicznych o charakterze ponadgminnym realizowanych przez ten szczebel samorządu. W zakresie działań powiatu wpisano m.in. wspieranie osób niepełnosprawnych. Konkretnie zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez samorząd powiatowy zostały określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne mają duże problemy w aktywnym uczestnictwie w życiu swoich społeczności, szczególnie w środowiskach wiejskich. Na ich sytuację życiową wpływają również mniejsze niż w miastach możliwości aktywizacji zawodowej. Osoby niepełnosprawne pragną być przydatne w swojej społeczności. Mogą dla niej wiele zdziałać. Pragniemy pomóc im w przełamywaniu barier w rozwijaniu własnej aktywności. Dlatego też ramach niniejszego opracowania pragniemy określić cele działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych jest złożonym, wieloetapowym i wielowymiarowym procesem, zmierzającym do maksymalnego usprawnienia jednostek dotkniętych niepełnosprawnością. Usprawnienie to odbywa się na drodze wielu profesjonalnych działań o charakterze leczniczym, psychologicznym, pedagogicznym, społecznym i zawodowym, przy istotnym współudziale samych osób niepełnosprawnych. Ostatecznym celem rehabilitacji jest osiągnięcie najwyższego możliwego poziomu samodzielności i niezależności osoby niepełnosprawnej, przejście z pozycji biorcy na pozycję dawcy - osoby produktywnej i tworzącej cenne społeczne wartości, a więc pełna integracja ze społeczeństwem, znajdująca wyraz w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym.

Misją Powiatu Jasielskiego jest stworzenie osobom niepełnosprawnym takich warunków oraz udzielenie takiej pomocy, która umożliwi im maksymalne wykorzystanie potencjalnych zdolności samodzielności i aktywności oraz jak najpełniejsza realizacja procesu rehabilitacji.

U podstaw niniejszego Programu leży powszechne, uniwersalne uznanie, że:

- osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli - bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw,
- wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności jednostki i jej prawa do dokonania samodzielných wyborów życiowych.

Cele określone w Programie są zgodne z Uchwałą Sejmu RP z 1 sierpnia 1997 roku zwaną Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych, podstawowymi kierunkami działań na rzecz osób niepełnosprawnych określonymi przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych oraz z założeniami Sektorowego Programu Operacyjnego - Rozwój Zasobów Ludzkich, stanowiącego formę wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

II. ZARYS DIAGNOZY STANU OBECNEGO ORAZ ISTNIEJĄCE ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Określenie skali występowania problematyki funkcjonowania osób niepełnosprawnych jest zadaniem trudnym z uwagi na to, że w chwili obecnej żadna instytucja czy organizacja nie posiada kompletnej bazy danych zawierającej informacje o osobach niepełnosprawnych.

Według danych uzyskanych w wyniku Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (stan na dzień 20 maja 2002 r.) , liczba osób niepełnosprawnych w 2002 r. w województwie podkarpackim wynosiła 316,146 tys. co stanowiło 15 % ogółu ludności województwa (piąte miejsce w Polsce). Zarówno w mieście jak i na wsi wśród niepełnosprawnych przeważają osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

W świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego z punktu widzenia rynku pracy podstawowym problemem jest niska aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych.

Zjawisko niepełnosprawności na terenie powiatu jasielskiego kształtuje się następująco :

Osoby niepełnosprawne razem - 18.180,

w tym :

mężczyźni - 8.603

kobiety - 9.577

w wieku 16 lat i więcej - 17.376

w wieku 0-15 lat (dzieci) - 804

Osoby niepełnosprawne prawnie ogółem - 14.241

w wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności - 13.697

- znaczny - 2.301

- umiarkowany - 4.233

- lekki - 5.888

- nieustalony - 1.275

w wieku 0-15 lat z uprawnieniami do zasiłku pielęgnacyjnego - 544

* Powyższe dane pochodzą z Urzędu Statystycznego w Rzeszowie

a) zatrudnienie osób niepełnosprawnych w powiecie

Z analizy dostępnych danych (w skali kraju) wynika, że osoby niepełnosprawne są obecne na rynku pracy w stopniu daleko niewystarczającym. Wskaźnik aktywności zawodowej, jak i wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest ponad 3-krotnie niższy niż osób sprawnych. Dominują wśród nich osoby starsze, gorzej wykształcone, znacznie mniej mobilne zawodowo od ogółu mieszkańców kraju, co oznacza zdecydowanie mniejszą konkurencyjność na rynku pracy. Niski poziom wykształcenia w tej grupie osób przekłada się na wysokie bezrobocie, szczególnie długotrwałe (60% niepełnosprawnych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy posiada wykształcenie gimnazjalne i niższe). Jednocześnie, każdego roku niewielu bezrobotnych korzysta ze szkoleń, a liczba przeszkolonych w ciągu ostatnich lat wykazuje tendencję spadkową. W zbiorowości bezrobotnych osób niepełnosprawnych udział kobiet jest od lat mniejszy niż udział mężczyzn (odwrotnie niż w zbiorowości osób sprawnych). Kobiety niepełnosprawne nieco częściej jednak niż mężczyźni pozostają długotrwale bezrobotne. Na przeszkodzie w uzyskaniu pracy przez osoby niepełnosprawne stoją też uprzedzenia i stereotypy. Wiedza pracodawców, zarówno w zakresie rozwiązań prawnych wspierających zatrudnianie osób niepełnosprawnych, jak też problemów wynikających z niepełnosprawności jest zdecydowanie niewystarczająca. Zmiana stosunku pracodawców i pełnosprawnych pracowników do osób niepełnosprawnych jest jednym z warunków procesu wyrównywania szans i integracji zawodowej i społecznej. Wyniki dostępnych badań wyraźnie wskazują na niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych o poważnych dysfunkcjach, bądź wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, ze względu na brak doświadczenia zawodowego. Stanowią oni 54% ogółu osób niepełnosprawnych pozostających w rejestracji 12 miesięcy i więcej. Podobnie mogą być postrzegane osoby długotrwale bezrobotne ze względu na niskie kwalifikacje lub ich brak. Niezbędne jest zatem oddziaływanie na pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych, a z drugiej strony upowszechnianie zatrudniania osób niepełnosprawnych, między innymi poprzez oddziaływania na osoby pełnosprawne i wspieranie pracodawców podejmujących działania w zakresie pracy i współpracy z osobami niepełnosprawnymi. Wysoki wskaźnik bierności zawodowej osób niepełnosprawnych (ponad 80%) plasuje te osoby po stronie konsumentów świadczeń społecznych. Ograniczenia wynikające z niepełnosprawności utrudniają lub uniemożliwiają podjęcie zatrudnienia w tradycyjnym systemie organizacji pracy. Rozpoznanie możliwości zastosowania elastycznych i alternatywnych form zatrudniania oraz wspieranie samodzielnej działalności gospodarczej może zmienić tę sytuację. W tym celu konieczne jest:

- podniesienie zawodowych kwalifikacji osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie ich własnej zawodowej aktywności,
- promowanie różnych (w tym alternatywnych i elastycznych) form zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- poszukiwanie rozwiązań, umożliwiających podjęcie pracy osobom, które ze względu na niepełnosprawność mogą mieć trudności w dostosowaniu się do tradycyjnej organizacji pracy.

Skuteczność tych działań może zostać zwiększona poprzez wykorzystanie przy ich realizacji nowych technologii (w szczególności związanych z zastosowaniem technik informatycznych i sieci internet). Niezbędne jest doskonalenie doradztwa i poradnictwa zawodowego poprzez między innymi określanie indywidualnej ścieżki kariery zawodowej osób niepełnosprawnych, kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktów z pracodawcami i poszukiwania miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz wspierania osób niepełnosprawnych w pierwszych miesiącach ich zatrudnienia. Konieczne jest również wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w formie podnoszenia kwalifikacji i umiejętności w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi pracowników administracji, biur pracy oraz poprzez dokształcanie w zakresie poradnictwa zawodowego osób działających w organizacjach pozarządowych zajmujących się promocją zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Wielość podmiotów działających w obszarze rynku pracy oraz różnorodność podejmowanych przez nie działań przy jednoczesnym braku na bieżąco uaktualnianych baz danych sprawia, że informacje są rozproszone i trudno dostępne. Stworzenie powiatowej bazy danych dotyczącej niepełnosprawności (między innymi osób niepełnosprawnych, służb i instytucji rynku pracy) umożliwi dostęp do właściwej i aktualnej informacji, istotnie przyczyniając się do skuteczności działania.

Strukturę osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle obrazują poniższe tabele.

Tabela 1. Osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy wg wykształcenia i długości okresu pozostawania bez pracy

Osoby niepełnosprawne Stan na 31.12.2003 r.	Bezrobotne			Poszukujące pracy		
	Ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Zarejestrowani	164	72	92	38	12	26
Posiadające wykształcenie:						
- wyższe	5	2	3	3	2	1
- średnie ogólne	7	4	3	3	2	1
- średnie zawodowe	38	21	17	9	2	7
- zasadnicze zawodowe	67	26	41	8	3	5
-podstawowe	47	19	28	15	3	12

Pozostające w rejestrze:						
- powyżej 12 miesięcy	81	42	39	13	4	9
- od 6- 12 miesięcy	32	17	15	6	0	6
- 3-6 miesięcy	22	5	17	8	3	5
- do 3 miesięcy	29	8	21	11	5	6

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle

Tabela 2. Osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy wg zamieszkania i stopnia niepełnosprawności

Osoby niepełnosprawne Stan na 31.12.2003 r.	Bezrobotni	Poszukujący pracy
Miejsce zamieszkania:	164	38
- wieś	85	21
- miasto	79	17
Niepełnosprawne w stopniu:		
- lekkim	154	15
- umiarkowanym	10	19
- znacznym	4	4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle

b) wykształcenie i edukacja osób niepełnosprawnych

Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67 poz. 329 ze zm.) nakłada na samorząd powiatowy obowiązek edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnych poprzez zakładanie i prowadzenie publicznych szkół podstawowych i gimnazjów specjalnych oraz szkół ponadgimnazjalnych (w tym specjalnych oraz z oddziałami integracyjnymi). Powiat Jasielski prowadzi następujące szkoły i placówki, w których realizuje się zadania z zakresu kształcenia, wychowania i opieki nad niepełnosprawnymi:

1. Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Jaśle, w skład którego wchodzi:

a) Szkoła Podstawowa nr 5 (specjalna) – kształcąca dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz dzieci autystyczne (**67 uczniów**),

b) Gimnazjum Specjalne – kształcące uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz rozpoznany autyzmem (**56 uczniów**),

c) internat, w którym przebywa **37 wychowanków** niepełnosprawnych.

2. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Zespole Szkół nr 2 w Jaśle, która prowadzi edukację dla **43 uczniów** upośledzonych umysłowo w stopniu

lekkim i umiarkowanym w zawodach: cukiernik, kucharz małej gastronomii oraz piekarz.

3. Zespół Szkół nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi (IV Liceum Profilowane i Technikum nr 4), w którym zdobywa wykształcenie ogólne oraz w zawodzie technik administracji **5 uczniów** niepełnosprawnych ruchowo i **2 przewlekle chorych**.

4. W 8 pozostałych szkołach i zespołach szkół ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych uczy się 2 uczniów niepełnosprawnych ruchowo, 1 słabowidzących i słabosłyszących oraz 10 przewlekle chorych i z różnymi deficytami rozwojowymi.

5. Młodzieżowy Dom Kultury – stworzył warunki do udziału w zajęciach pozaszkolnych 12 dzieciom niepełnosprawnym.

6. Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Jaśle, która świadczy specjalistyczną pomoc dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi.

Wg stanu na dzień 31.12.2003 r. łącznie do placówek edukacyjnych położonych na terenie powiatu uczęszczało 183 dzieci i młodzieży.

Wymienione szkoły i placówki oświatowe jedynie w elementarnym stopniu są w stanie zaspokoić potrzeby związane z edukacją, wychowaniem i opieką nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną. Niewystarczające nakłady finansowe na te zadania, zdegradowana, przestarzała baza dydaktyczna w większości z barierami architektonicznymi, mała wiedza środowiska oświatowego (nauczycieli, uczniów, rodziców) na temat niepełnosprawności i jej rodzajów, a także na temat możliwości pomocy niepełnosprawnym w inegracji ze społeczeństwem sprawia, że dotychczasowe działania na rzecz niepełnosprawnych mają charakter akcyjny, niespójny, są mało efektywne.

Przeprowadzone analizy problemów i potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej ujawniły szereg trudności w ich uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej :

- 1) niechęć do ujawniania niepełnosprawności przez rodziców, zwłaszcza w środowiskach wiejskich, tendencja do ukrywania osób niepełnosprawnych przed społeczeństwem, ograniczania ich udziału w życiu społecznym,
- 2) niedostateczna wiedza na temat niepełnosprawności, jej rodzajów, przyczyn oraz związanych z nią barier, ograniczeń i uciążliwości w życiu osób niepełnosprawnych,
- 3) niewielka wiedza społeczeństwa na temat możliwości pomocy materialnej i specjalistycznej, rehabilitacji, edukacji i rozwoju osób niepełnosprawnych,
- 4) brak w placówkach oświatowych działań związanych z wczesnym wspomaganiem rozwoju dziecka niepełnosprawnego w wieku do lat 3,
- 5) ograniczona oferta kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu jasielskiego (zawody: kucharz małej

gastronomii, cukiernik, piekarz, technik administracji, oferta kształcenia ogólnego),

- 6) trudne warunki materialno – bytowe osób niepełnosprawnych (bezrobocie, niezaradność, brak kwalifikacji, wysokie koszty leczenia i rehabilitacji),
- 7) bariery architektoniczne w większości szkół i placówek oświatowych (brak podjazdów, wind, sprzętu i pomocy dydaktycznych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- 8) trudności w dostępie do specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego,
- 9) problemy z przekwalifikowaniem i doskonaleniem zawodowym osób niepełnosprawnych,
- 10) niewielki dostęp dzieci i młodzieży niepełnosprawnych do sportu, rekreacji, rozrywki wypoczynku.

c) pomoc instytucjonalna dla osób niepełnosprawnych

Na terenie powiatu jasielskiego funkcjonują następujące instytucje zapewniające oparcie społeczne oraz opiekę całodobową lub dzienną dla osób niepełnosprawnych :

- 1) Dom Pomocy Społecznej w Foluszu - przeznaczony **dla 240 osób** przewlekłe psychicznie chorych
- 2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Foluszu - **dla 17 osób** z zaburzeniami psychicznym
- 3) Dom Pogodnej Starości "Nazaret" w Kołaczycach - **dla 10 osób** przewlekłe somatycznie chorych
- 4) Warsztat Terapii Zajęciowej w Jaśle - **dla 30 osób** z upośledzeniem umysłowym

Łącznie w/w placówki dysponują **297** miejscami.

Pomimo to potrzeby powiatu w zakresie pomocy instytucjonalnej nie są w pełni zabezpieczone - zwiększenia wymaga liczba miejsc w środowiskowym domu samopomocy.

Ponadto w w/w placówkach występują duże braki w zakresie wyposażenia w podstawowy sprzęt do rehabilitacji i terapii.

Przedmiotowe placówki nie dysponują środkami transportu co w bardzo dużym stopniu utrudnia osobom niepełnosprawnym dostęp do usług przez nie świadczonych.

d) dostęp do usług medycznych i rehabilitacyjnych

Szpital Specjalistyczny w Jaśle jest publicznym zakładem opieki zdrowotnej, jego organem założycielskim jest Powiat Jasielski. Podstawowym obszarem działania jest teren powiatu. Szpital zapewnia opiekę zdrowotną dla około 118.056 osób.

Celem działania szpitala jest udzielanie świadczeń zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia ludności zamieszkującej, względnie przebywającej, na obszarze jego działania oraz innym osobom wyrażającym chęć leczenia się w tym szpitalu.

Do podstawowych zadań szpitala należy w szczególności :

- sprawowanie stacjonarnej opieki medycznej w posiadanych w szpitalu oddziałach
- udzielanie specjalistycznych świadczeń ambulatoryjnych
- udzielanie świadczeń z zakresu pomocy doraźnej i diagnostycznych
- udzielanie świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej
- prowadzenie oświaty zdrowotnej i działalności z zakresu promocji zdrowia

Znaczną grupę pacjentów szpitala stanowią osoby niepełnosprawne, korzystające głównie ze świadczeń z zakresu rehabilitacji, tj. kinezyterapia, magnetronik, krioterapia, masaż, elektroleznictwo, światłolecznictwo, inhalacje, laseroterapia, masaż wirowy i inne.

Mając na uwadze potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji w roku 2001 rozpoczęto adaptację budynku byłego żłobka miejskiego na potrzeby centrum rehabilitacji. Przedmiotowe zadanie zakończono w roku 2002 z uwagi na brak środków finansowych na jego realizację. W związku z tym dwukondygnacyjny obiekt w całości przeznaczony dla osób niepełnosprawnych nie został wyposażony w windę, a tym samym jest w części niedostępny dla osób niepełnosprawnych.

Pomimo to z uwagi na potrzeby społeczne w zakresie kompleksowej rehabilitacji Centrum Rehabilitacji zostało warunkowo oddane do użytku w lutym 2003 r.

W celu zabezpieczenia niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu odpowiedniego leczenia i rehabilitacji niezbędnym staje się :

- 1) wyposażenie Centrum Rehabilitacji w Jaśle w windę
- 2) przebudowa podjazdu dla karetek oraz wykonanie zadaszenia dla wyładunku chorych wraz z systemem drzwi wejściowych do budynku głównego szpitala
- 3) modernizacja oddziałów szpitala i przystosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych

Potrzeby niepełnosprawnych mieszkańców powiatu w zakresie rehabilitacji zabezpieczają również zakłady opieki zdrowotnej prowadzone przez gminy. Z dokonanego rozeznania wynika, że większości przypadków zoz-y posiadają bariery architektoniczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym swobodny dostęp do obiektu. Jest to bezpośrednią przyczyną prowadzenia rehabilitacji w mniejszym zakresie.

e) organizacje pozarządowe działające w obszarze niepełnosprawności na terenie powiatu

Uzupełnieniem działalności publicznych placówek i instytucji stanowią organizacje pozarządowe.

Na terenie powiatu jasielskiego działa 11 organizacji pozarządowych, których celem statutowym jest organizowanie pomocy dla osób niepełnosprawnych. Organizacje te jednoczą ludzi dobrej woli dla rozwiązania określonych problemów bądź zaspokojenia konkretnych potrzeb osób z niepełnosprawnych.

Tabela nr 3. Wykaz organizacji pozarządowych z terenu powiatu jasielskiego

Lp.	Nazwa organizacji	Siedziba	Zadania statutowe
1.	Stowarzyszenie na rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych "Niebieski Parasol"	Jasło, ul. Staszica 17	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, instruktaże, szkolenia, informowanie osób niepełnosprawnych o prawach i obowiązkach
2.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Podkarpacie	Jasło, ul. Konopnickiej 67	Szeroko rozumiana integracja osób niepełnosprawnych, rehabilitacja społeczna, współdziałanie z organami samorządu terytorialnego
3.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koło w Jaśle	Jasło, ul. Staszica 7	Pomoc dla osób chorych na cukrzycę, organizacja turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrzenie członków Stowarzyszenia w glukometry i inne urządzenia służące pomiarowi cukru
4.	Stowarzyszenia „Z Pomocą Rodzinie”	Jasło, ul. Kazimierza Wielkiego	Pomoc rzeczowa i finansowa rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej
5.	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	Jasło, ul. Jana Pawła II 8	Szeroko pojęte rzecznictwo praw dzieci i młodzieży
6.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	j. w.	Organizacja turnusów rehabilitacyjnych oraz kolonii zdrowotnych dla dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym
7.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	Jasło, ul. Kościuszki 45	Pomoc rzeczowa i finansowa, organizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób wymagających opieki osób trzecich
8.	Polski Związek Niewidomych – Koło w Jaśle	Jasło, ul. Kołłątaja 1	Pomoc osobom ze schorzeniami narządu wzroku, organizacja turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrywanie osób z dysfunkcją wzroku w sprzęt umożliwiający czytanie lub samodzielne poruszanie się
9.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Jaśle	Jasło ul. Szkolna 38	Poprawa zaradności życiowej osób z upośledzeniem umysłowym, zapewnienie pomocy w znalezieniu miejsca osób z upośledzeniem umysłowym w społeczności ludzi zdrowych, wyrównywanie szans osób z upośledzeniem oraz prowadzenie placówek wsparcia, tj. warsztaty terapii zajęciowej, ośrodek rehabilitacyjno-wychowawczy, hostel, mieszkanie chronione
10.	Fundacja Koło Pomocy Głuchym	Jasło, ul. Kościuszki 53/15a	Rehabilitacja społeczna osób z dysfunkcją narządu mowy i słuchu
11.	Caritas Diecezji Rzeszowskiej – Okręg Jasło,	Jasło, ul. Za Bursą 1	Prowadzenie kuchni dla ubogich oraz hospicjum , organizacja świąt dla osób samotnych

f) powiatowa i gminna infrastruktura i jej stan dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych

Zarówno infrastruktura gminna jak i powiatowa w niewielkim zakresie jest dostosowana do potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców powiatu. Samorządy gminne podejmują jednak szereg inicjatyw, mających na celu ułatwić niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu jasielskiego integrację ze społeczeństwem. I tak np. Gmina Miejska Jasło przystąpiła w roku 1999 do realizacji wieloletniego programu „Jasło bez barier”, związanego z dostosowaniem obiektów komunalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, zaś powiat w 2001 rozpoczął realizację Samorządowego Programu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Jasielskim (przedmiotowy program z powodu braku środków finansowych został zakończony w roku 2002. Na terenie powiatu jasielskiego żaden budynek będący siedzibą Urzędu Gminy czy też zakładu opieki zdrowotnej nie jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Stopień dostosowania innych obiektów gminnych do potrzeb osób niepełnosprawnych jest wysoce niewystarczający.

Niedostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych są m.in.:

- komunalne zasoby mieszkaniowe,
- zakłady opieki zdrowotnej o zasięgu gminnym – z wyjątkiem 1 przychodni ogólnej w Jaśle,
- placówki edukacyjne,
- gminne ośrodki pomocy społecznej
- urzędy i instytucje gmin,
- komunikacja miejska i lokalny transport zbiorowy,
- instytucje kultury, obiekty sportowe, tereny rekreacyjne i inne z wyjątkiem budynków Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jaśle, które w pełni zostały dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, Kościoła pw. MBCz. w Jaśle,
- infrastruktura handlowa i usługowa – z wyłączeniem 3 dużych pawilonów handlowych w Jaśle,

W mieście Jasło bariery architektoniczne zostały usunięte w Przedszkolu nr 9 oraz w Gimnazjum nr 1, które prowadzą kształcenie integracyjne.

Także obiekt Urzędu Miasta Jasła wyposażony jest w niezbędne urządzenia (podjazdy, windę oraz łazienkę) umożliwiające korzystanie przez niepełnosprawnych mieszkańców miasta Jasła. Bez przeszkód niepełnosprawni mieszkańcy powiatu mogą korzystać z usług 2 banków zlokalizowanych na terenie miasta Jasła. Ponadto projekty nowobudowane obiekty szkół, domów ludowych itp. na terenie powiatu jasielskiego uwzględniają rozwiązania architektoniczne umożliwiające korzystanie z nich przez osoby niepełnosprawne.

W infrastrukturze powiatowej tylko niektóre obiekty są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- 1) Dom Pomocy Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Foluszu w części zamieszkałej obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Brak środka transportu w znacznym stopniu ogranicza dostępność do usług placówek, zaś braki w wyposażeniu utrudniają prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych i terapeutycznych.
- 2) Szpital Specjalistyczny w Jaśle - częściowo dostosowany : brak windy w Centrum Rehabilitacji oraz niedostosowanie oddziałów szpitala dla potrzeb osób niepełnosprawnych utrudniają swobodny dostęp do usług medycznych i rehabilitacyjnych.
- 3) Szkolnictwo specjalne – ma dobre warunki do zaspokajania potrzeb edukacyjnych, wychowawczych dzieci niepełnosprawnych oraz związanych z opieką nad nimi. Dotkliwie odczuwa się brak zaplecza sportowo - rekreacyjnego dla rozwijania kultury fizycznej i promowania zdrowia.
- 4) Baza dydaktyczna szkół ponadpodstawowych jest częściowo dostosowana do kształcenia uczniów niepełnosprawnych. Dostęp młodzieży niepełnosprawnej do edukacji utrudniają bariery architektoniczne, brak pomocy dydaktycznych i sprzętu. Jedynie w ZSZ nr 2 w Jaśle oraz Zespole Szkół Ekonomicznych w Jaśle zaplecze dydaktyczne do nauczania w w/w zawodach jest wystarczające, a obiekty są pozbawione barier architektonicznych.
- 5) Urzędy powiatowe – Starostwo Powiatowe, w tym również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jest wyposażone w windę oraz platformę przysięnną dla niepełnosprawnych, aczkolwiek ich funkcjonalność budzi poważne zastrzeżenia.
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle – usytuowany na I piętrze w budynku Starostwa Powiatowego w centrum miasta. W ramach usuwania barier dla osób niepełnosprawnych zainstalowano windę, platformę samojezdną do wysokości parteru, wymieniono i poszerzono drzwi, zainstalowano posadzki bezpoślizgowe, dostosowano toalety dla potrzeb osób niepełnosprawnych, uruchomiono Klub Aktywnego Poszukiwania Pracy dla osób niepełnosprawnych.
- 7) Młodzieżowy Dom Kultury w Jaśle – publiczna placówka pracy pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży z terenu powiatu jasielskiego - w części dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
- 8) Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle wykonuje – na mocy porozumienia z Gminą Miejską w Jaśle zadania biblioteki powiatowej. Obiekt nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych z uwagi na bariery architektoniczne. Biblioteka nie gromadzi zbiorów dla specjalnej kategorii czytelników np. osób niewidomych i niedowidzących, nie ma możliwości dostarczenia książek i innych materiałów do mieszkań niepełnosprawnych.
- 9) Komunikacja i transport zbiorowy na terenie powiatu nie uwzględnia w ogóle potrzeb mieszkańców z niepełnosprawnością ruchową.

g) badania ankietowe

W celu pełniejszego zdiagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych z terenu powiatu jasielskiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle przeprowadziło wśród osób niepełnosprawnych ankietę dotyczącą ich sytuacji życiowej.

Wydano 100 ankiet, obejmując badaniem osoby niepełnosprawne skupione wokół prężnych organizacji pozarządowych, tj. Fundacja - Koło Przyjaciół Głuchych w Jaśle, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Jaśle, Polski Związek Niewidomych - Koło w Jaśle, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków - Koło w Jaśle, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Podkarpacie” w Jaśle.

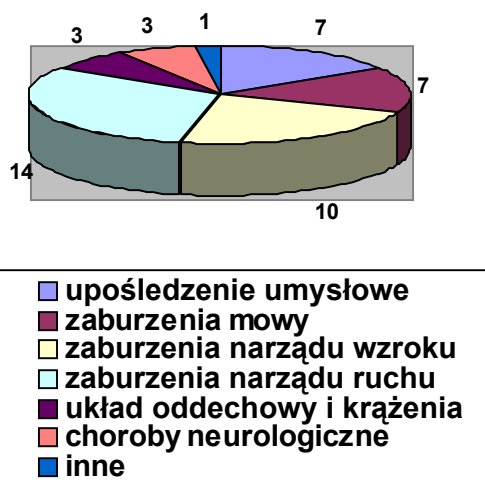
Analizie poddano 45 zwróconych i poprawnie wypełnionych ankiet. Wyniki badań przedstawiają się następująco :

W ankiecie wzięło udział 21 kobiet oraz 24 mężczyzn. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 36-40 lat i 21-25 lat.

31 badanych mieszka w mieście, zaś 14 na wsi.

Zdecydowana większość ankietowanych (27) posiada orzeczenie o niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Rodzaje schorzeń ankietowanych obrazuje poniższy wykres :

Najwięcej wśród badanych posiada wykształcenie średnie - 17 osób, a najmniej wyższe (2 osoby), policealne (2 osoby) oraz niższe (2 osoby).

Wykształcenie	Ilość osób	Procent
Wyższe (w tym licencjat)	2	4,44
Policealne	2	4,44
Średnie	17	37,78
Zawodowe	16	35,56
Podstawowe	6	13,34
Niższe	2	4,44

Status zawodowy ankietowanych przedstawia się następująco :

Status zawodowy		Ilość osób	Procent
osoby pracujące : w tym	Zakład Pracy Chronionej	4	8,89
	Otwarty rynek pracy	3	6,67
	Samodzielna działalność gospodarcza	-	
Osoby zarejestrowane w PUP		8	
w tym	Poszukujący pracy	8	17,78
	Bezrobotny	-	
Osoby bierne zawodowo		29	64,44
Uczeń/student		1	2,24

Zdecydowana większość ankietowanych chciałaby pracować w Zakładzie Pracy Chronionej - 16, zaś 10 osób chciałoby prowadzić własną działalność gospodarczą. Jedynie 4 osoby wyraża chęć zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Badani wskazywali również branże, w których chcieliby pracować. Największym zainteresowaniem cieszyła się informatyka i telekomunikacja, turystyka i gastronomia.

32 ankietowanych chciałoby podnieść swoje kwalifikacje zawodowe, w tym :

- 21 poprzez udział w szkoleniu komputerowym
- 6 poprzez udział w szkoleniu z zakresu księgowości i finansów
- 3 poprzez udział w szkoleniu z zakresu języków obcych
- 2 poprzez udział w szkoleniach z zakresu grafiki komputerowej i gry na instrumentach muzycznych,

zaś 29 poprzez udział w kursach zawodowych, m.innymi z zakresu :

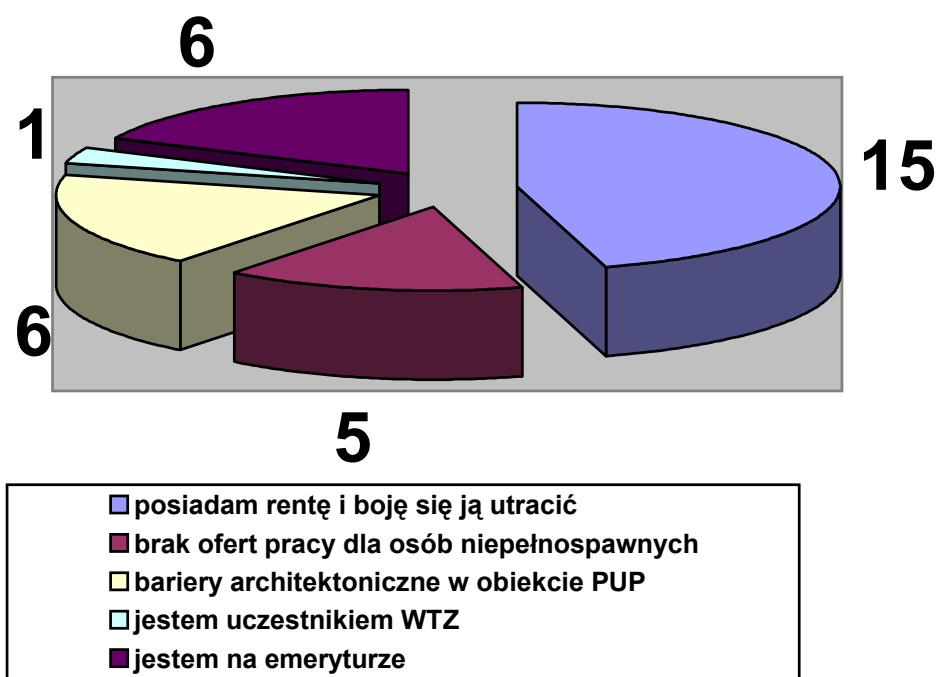
- informatyki/telekomunikacji - 12 osób
- finanse/bankowość - 3 osoby
- administracja/prawo - 3 osoby

Podczas udziału w szkoleniu lub kursie zawodowym 21 respondentów wskazało na konieczność zapewnienia dojazdu do miejsca szkolenia, zaś 2

uzależniło swoje uczestnictwo od zapewnienia w tym czasie opieki osobie zależnej (np. dziecku).

Prz badanych chciałoby skorzystać z pomocy doradcy zawodowego, a z pomocy psychologa 5 osób.

Najczęściej podawane przez respondentów powody nie rejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy obrazuje poniższy wykres :

Najwięcej ankietowanych (15) nie zarejestrowało się w powiatowym urzędzie pracy z obawy przed utratą świadczenia rentowego. Sześciu respondentów wskazuje na bariery architektoniczne występujące w budynku PUP uniemożliwiające swobodny dostęp do obiektu, zaś pięciu uważa, że trudna sytuacja na rynku pracy (brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych) nie daje gwarancji znalezienia zatrudnienia, a tym samym nie ma potrzeby rejestracji.

Wg badanych największe utrudnienie w ich codziennym funkcjonowaniu stanowią :

- bariery architektoniczne na ulicy ograniczające samodzielne poruszanie się
- bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej
- niskie dochody
- brak samochodu
- nieśmiałość
- brak akceptacji ze strony osób zdrowych

Osoby niepełnosprawne biorące udział w badaniu ankietowym oczekują od organizacji i instytucji działających na rzecz niepełnosprawnych podjęcia n/w działań zmierzających do poprawy ich sytuacji życiowej :

- likwidacji barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz na ulicy
- kontynuację programów celowych PFRON, tj. Pegaz i komputer dla Homera
- zwiększenia możliwości zatrudnienia na otwartym rynku pracy
- likwidacji barier w komunikowaniu się i transportowych
- refundacji ze środków PFRON kosztów zakupu leków

Wszyscy badani posiadają stałe źródło utrzymania - 30 osób rentę inwalidzką, 5 osób rentę socjalną, 6 osób emeryturę, 4 osoby dochód z pracy.

Pomimo to, aż 30 respondentów (66,7%) ocenia swoje dochody jako niewystarczające do zaspokojenia potrzeb życiowych.

III. FINANSOWANIE, MONITOROWANIE I OCENA REALIZACJI PROGRAMU

a) Sposoby finansowania Programu:

Zadania wynikające z Programu finansowane będą ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zgodnie z kompetencjami wynikającymi z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, z programów celowych PFRON oraz w miarę możliwości z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

b) Monitorowanie i ocena realizacji Programu:

Monitorowanie i ocena realizacji Programu dokonywana będzie poprzez analizę następujących wskaźników:

- ilości podjętych inicjatyw i zrealizowanych programów dla osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe;
- liczby zlikwidowanych barier architektonicznych, w komunikowaniu się, transportowych, technicznych, w urzędach i instytucjach świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym oraz związanych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
- ilości szkoleń i spotkań dla kadry pomocy społecznej oraz rodziców i opiekunów dzieci;
- liczby dzieci korzystających z różnych form terapii,
- liczby audycji i artykułów prasowych na temat osób niepełnosprawnych;
- ilości wydawnictw informujących o uprawnieniach dla osób niepełnosprawnych oraz możliwości opiniowania projektów;
- ilości szkoleń dla osób niepełnosprawnych;
- liczby osób korzystających z pomocy doradcy zawodowego oraz z poradnictwa pracy;
- liczby utworzonych nowych stanowisk pracy oraz liczby osób podejmujących alternatywne formy zatrudnienia;
- ilości osób korzystających z pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Monitorowania i oceny realizacji programu dokonuje co najmniej raz w roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, a następnie przedstawia jego wyniki Zarządowi Powiatu, Radzie Powiatu oraz Powiatowej Radzie Społecznej do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

IV. POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POWIATU JASIELSKIEGO NA LATA 2004-2008

Założenia:

Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych poprzez :

- zwiększenie dostępu do edukacji, pracy, usług i świadczeń, dóbr kultury i sztuki,
- rozbudzanie społecznej świadomości i kreowanie właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych,
- podnoszenie poziomu usług socjalnych, medycznych i innych form wspierania osób niepełnosprawnych,
- stwarzanie lepszych warunków rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

V. CELE STRATEGICZNE PROGRAMU :

1. Wczesna diagnoza i rehabilitacja osób niepełnosprawnych
2. Zintegrowanie i koordynacja działań jednostek samorządu, organizacji pozarządowych oraz wolontariuszy na rzecz integracji, profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych
3. dostosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych
4. zwiększenie wiedzy na temat szeroko pojętej niepełnosprawności
5. poprawa standardu i jakości usług socjalnych świadczonych dla osób niepełnosprawnych
6. organizacja szkoleń dla kadr pomocy społecznej
7. poprawa poziomu przygotowania zawodowego i mobilności osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz tworzenie nowych i doskonalenie dotychczasowych instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Cel strategiczny nr 1:

Wczesna diagnoza i rehabilitacja osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane rezultaty:

- rozwój oferty wsparcia i dostosowanie jej do rzeczywistych potrzeb;
- promocja nowych form pomocy i terapii;
- poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych;
- eliminacja lub ograniczenie skutków niepełnosprawności;
- integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Tworzenie niepełnosprawnym osobom warunków do pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, sporcie, turystyce i rekreacji.	Jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), PCPR, OPS-y, media, PFRON	2004 – 2008
2. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania specjalistycznych placówek dla osób niepełnosprawnych.	organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, PFRON,	2004 – 2006
3. Organizacja imprez masowych (w tym dla dzieci i młodzieży).	organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), szkoły, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, PCPR, OPS-y, media	2004 - 2008

Cel strategiczny nr 2:

Zintegrowanie i koordynacja działań jednostek samorządu, organizacji pozarządowych oraz wolontariuszy na rzecz integracji, profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane rezultaty:

- Właściwy i pełny przepływ informacji na temat potrzeb i usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Promocja nowych rozwiązań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Wykorzystanie potencjału tkwiącego w organizacjach pozarządowych do tworzenia i realizacji projektów na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Uzyskanie efektywnej i kompleksowej współpracy.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Poszerzenie form współpracy pomiędzy przedstawicielami różnych środowisk z terenu powiatu działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Usprawnienie współpracy.	Jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), organizacje społeczne, kościoły i inne związki wyznaniowe, osoby fizyczne i prawne, PFRON	Zadanie o charakterze ciągłym

Cel strategiczny nr 3:

Dostosowanie infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane rezultaty:

- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do obiektów użyteczności publicznej;
- Stworzenie warunków do samodzielnego życia w środowisku.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Likwidacja barier w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania i komunikowania się w urzędach, instytucjach świadczących pomoc na rzecz niepełnosprawnych, placówkach ochrony zdrowia oraz placówkach edukacyjnych.	Placówki ochrony zdrowia, jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), PFRON, PCPR	2004 – 2008
2. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych związanych z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.	PCPR, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), PFRON	2004 - 2008
3. Likwidacja barier transportowych	Jednostki samorządu terytorialnego, PCPR, PFRON, fundacje, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), których statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.	2004 – 2008

Cel strategiczny nr 4:

Zwiększenie wiedzy na temat szeroko pojętej niepełnosprawności.

Oczekiwane rezultaty:

- Podniesienie poziomu świadomości osób niepełnosprawnych na temat przysługujących im praw i możliwości ich egzekwowania;
- Poszerzenie katalogu działań profilaktycznych wśród osób niepełnosprawnych;
- Podniesieniu poziomu wiedzy osób niepełnosprawnych na temat dostępnej oferty pomocowej;
- Zwiększenie możliwości dostępu do różnych form świadczeń dla osób niepełnosprawnych;
- Podniesienie świadomości społecznej na temat niepełnosprawności.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do informacji z wykorzystaniem różnorodnych źródeł przekazu.	PCPR, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, Kościoły, media, PFRON	Zadanie o charakterze ciągłym
2. Opracowywanie wydawnictw informujących o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych.	Jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), działające na rzecz osób niepełnosprawnych, kościoły, media, PFRON	Zadanie o charakterze ciągłym
3. Zwiększanie wiedzy społeczności lokalnej na temat problemów życiowych osób niepełnosprawnych w celu zmiany negatywnych postaw wobec niepełnosprawności.	Jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), media	2004 - 2008

Cel strategiczny nr 5:

Poprawa standardu i jakości usług socjalnych świadczonych dla osób niepełnosprawnych.

Oczekiwane rezultaty:

- Zapewnienie szeroko rozumianego oparcia społecznego, a tym samym pozostawienie osób niepełnosprawnych w ich środowisku rodzinnym;
- Poprawa jakości usług i warunków lokalowych placówek zapewniających opiekę stacjonarną i całodobową osobom niepełnosprawnym.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Poszerzanie katalogu i podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin w instytucjach wspierających osoby niepełnosprawne.	Jednostki i placówki zajmujące się statutowo działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych, PCPR, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), PFRON	2004 – 2008

Cel strategiczny nr 6:

Organizacja szkoleń dla kadr pomocy społecznej.

Oczekiwane rezultaty:

- Podniesienie poziomu wiedzy kadr pomocy społecznej o nowych aspektach pracy socjalnej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych;
- Ukształtowanie właściwych postaw wobec problemów osób niepełnosprawnych;
- Wykorzystywanie doświadczeń w zakresie rozwiązywania ważnych kwestii społecznych oraz indywidualnych problemów osób niepełnosprawnych.

ZADANIA	Realizatorzy, partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Opracowywanie i wdrażanie programów szkoleniowych kadry pomocy społecznej na poziomie gminy i powiatu.	PCPR, OPS-y,	2004 - 2008

Cel strategiczny nr 7

Poprawa poziomu przygotowania zawodowego i mobilności osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz tworzenie nowych i doskonalenie dotychczasowych instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Oczekiwane rezultaty:

- Integracja zawodowa i zatrudnienie osób niepełnosprawnych;
- Podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych zgodnie z wymogami i potrzebami lokalnego rynku pracy;
- Zwiększenie mobilności zawodowej osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy.

Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy, Partnerzy	Planowany termin realizacji
1. Podnoszenie i doskonalenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	a) organizacja szkoleń dla osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia potencjału zawodowego tych osób, b) rozpowszechnianie informacji na temat szkoleń	Powiatowy Urząd Pracy, Instytucje szkoleniowe, PERON	Zadanie o charakterze ciągłym
2. Poprawa skuteczności systemu wspierania osób niepełnosprawnych	a) prowadzenie usług poradnictwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia umiejętności poruszania się na rynku pracy, w tym umiejętności w zakresie efektywnego poszukiwania pracy (między innymi poprzez rozwijanie umiejętności personalnych i interpersonalnych) b) ułatwienie dostępu do usług doradztwa organizacyjno-prawnego i ekonomicznego w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne	Powiatowy Urząd Pracy, Gorlicki Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), pracodawcy, jednostki szkolące, samorząd terytorialny	Zadanie o charakterze ciągłym

	c) zapewnienie swobodnego dostępu do usług pośrednictwa pracy d) utworzenie, udostępnienie i aktualizowanie lokalnej bazy danych dotyczących bezrobocia osób niepełnosprawnych, informacji o szkoleniach, miejscach pracy, wsparciu finansowym pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne		
3. Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	a) tworzenie nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w oparciu o regulacje ustawowe i programy celowe b) upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskiwania przez pracodawców środków finansowych na stworzenie nowych miejsc pracy c) wykorzystywanie alternatywnych form zatrudnienia takich jak: praca domowa, telepraca, praca na zastępstwo,	PCPR, organizacje pracodawców, instytucje rynku pracy, PUP, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne),	Zadanie o charakterze ciągłym
4. Wspieranie osób niepełnosprawnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą	a) udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej b) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne c) organizowanie szkoleń z zakresu przedsiębiorczości	PCPR, PUP, PFRON, organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i inne), jednostki szkolące,	Zadanie o charakterze ciągłym

Program jest dokumentem otwartym, którego uzupełnienie i poszerzenie o nowe cele i zadania jest możliwe w każdym czasie i miejscu o ile okaże się to konieczne i celowe. Jego opracowanie posłużyć ma lepszej – bardziej skutecznej, efektywniejszej i pełniejszej realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie jasielskim.

Szczegółowy zakres programu będzie opracowywany corocznie.

W opracowaniu Programu udział wzięli: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu jasielskiego na rzecz osób niepełnosprawnych.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Maria Kurowska